

HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA 2025–2035

Hyväksytty

Kirkkoneuvosto 19.11.2024 § 169

Kirkkovaltuusto 17.12.2024 § 49

Sisällys

1 YLEISTÄ	3
1.1 HOITOSUUNNITELMA HAUTAUSMAIDEN TEHTÄVIEN TUKENA	3
1.2 TAVOITTEET	3
1.3 OHJAAVA LAINSÄÄDÄNTÖ JA LUPAKÄYTÄNTÖ	5
1.2 SEURAKUNNAN HAUTAUSMAAT	6
1.3 HAUTAUSMAIDEN KULTTUURIYMPÄRISTÖN VAALIMINEN	8
1.4 KIRKON YMPÄRISTÖDIPLOMI TORNION HAUTAUSMAIDEN OSALTA	9
2 HAUTAUSMAIDEN KUNNOSSAPIDON VASTUUT	10
2.1 SEURAKUNNAN HAUTAUSTOIMEN HOITOVASTUU	10
2.2 OMAISTEN HOITOVASTUU	10
2.3 SOPIMUSHAUTOJEN HOITO	11
2.4 HOITAMATTOMAT HAUDAT	11
3 HAUTAUKSEEN LIITTYVÄT TOIMINTATAVAT	12
4 KUNNOSSAPITOLUOKITUS JA LAATUVAATIMUKSET.....	12
4.1 VIHERALUEIDEN KUNNOSSAPITOLUOKITUS RAMS	12
4.2 HAUTAUSMAIDEN KUNNOSSAPIDON YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET	15
5 HAUTAUSMAIDEN KUNNOSSAPITO JA HOITO.....	16
5.1 HAUTAUSMAIDEN YLEISHOITO	17
5.2 KASVILLISUUDEN HOITO	18
5.3 SANKARIHAUTOJEN HOITO JA SIISTEYS	20
5.4 YHTEISTEN MUISTELUPAIKKOJEN HOITO JA SIISTEYS	21
5.5 HAUTAUSMAAN HAITALLISTEN VIERASKASVILAJIEN POISTAMINEN	21
5.6 SEURAKUNNALLE PALAUTUNEIDEN KULTTUURIHISTORIALLISESTI ARVOKKAIDEN HAUTOJEN HOITO	23
5.7 KULKUVÄYLIEN JA PYSÄKÖINTIALUEIDEN HOITO JA TALVIKUNNOSSAPITO	23
5.8 HAUTAUSMAARAKENTEIDEN JA -KALUSTEIDEN HOITO	23
5.9 PUHTAANAPITO JA JÄTEHUOLTO	24
6 YKSITTÄISTEN HAUTOJEN HOITO.....	24
6.1 HAUTAMUISTOMERKIN HOITO	25
6.2 HAUDANHOITOSOPIMUS	26
7 HOIDON VAATIMAT RESURSSIT.....	27
7.1 HENKILÖSTÖ.....	27
7.2 KONEET JA LAITTEET	29
8 KEHITTÄMISTOIMENPITEET VUOSILLE 2025–2030	30
9 HAUTAUSMAIDEN KARTAT	30

1 Yleistä

Kirkkojärjestys (657/2023, 58. §) edellyttää, että seurakunnat laativat hautausmaidensa perushoitoa varten hoitosuunnitelman, jossa esitetään hautausmaan vuosittaiset hoitotoimet ja pidemmällä aikavälillä toteutettavat kunnostukset.

Tässä hoitosuunnitelmassa määritellään tavoitteet Tornion seurakunnan hautausmaiden hoitotöille ja kunnossapidolle: hautausmaaympäristön ja hautapaikkojen hoitovastuut, hautausmaiden eri alueiden yleisluontoiset vuosittaiset hoitotoimet sekä hautausmaiden kunnossapidon taso, luokitus, tehtävät ja resurssit. Hoitosuunnitelma koskee kaikkia seurakunnan hautausmaita.

1.1 Hoitosuunnitelma hautausmaiden tehtävien tukena

Hautausmaiden hyvän kunnon ylläpitämiseksi ja turvallisuuden varmistamiseksi tarvitaan jatkuvaa ja suunnitelmallista hoitoa ja kunnossapitoa.

Hoitosuunnitelmalla selkeytetään hautojen hoidon työnjakoa seurakunnan ja hautaoikeuden haltijoiden välillä sekä lisätään hautausmaiden hoidon ja kunnossapidon suunnitelmallisuutta määrittelemällä toistuvat ja säännölliset sekä pitkällä aikavälillä toteutettavat työt. Pitkän tähtäimen kunnossapitosuunnitelmia ovat mm. puiden hoito sekä aitarakennelmien, porttien ja kulkuväylien uusiminen. Hoitosuunnitelmaan sisältyy myös hautausmaiden toimintaa ja kunnossapitoa varten tarvittavien resurssien, kuten koneiden ja kaluston, suunnittelu.

Suunnitelman avulla pyritään kehittämään ja seuraamaan hautausmaiden turvallisuutta sekä kävijöiden että työntekijöiden näkökulmasta. Lisäksi suunnitelmassa määritellään, miten kulttuuriperintöä pyritään vaalimaan ja miten menetellään hoitamattomien hautojen suhteen.

1.2 Tavoitteet

Tavoitteiden täyttymistä seurataan vuosittain hautausmaakatselmuksessa, johon osallistuvat kirkkoneuvoston nimeämät edustajat, hautausmaanhoitaja ja muita hautatoimen työntekijöitä.

Hautausmaiden hoidon laadullisia tavoitteita ovat

- laadukas ja tasavertainen palvelu kaikille
- vainajan arvokas kohtelu
- toimivan ja turvallisen työympäristön varmistaminen

- olemassa olevien hautausmaiden sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen ja alueiden hoito hautausmaan hoitosuunnitelman mukaisesti
- sankarihautojen hoito hautausmaiden hoitosuunnitelman mukaisesti
- kestävän kehityksen mukainen hautausmaiden toiminta.

BSC eli tasapainotettu tuloskortti	Yhteiskunnallinen näkökulma	Asiakkaan näkökulma	Prosessien näkökulma	Henkilöstön kehittämisen näkökulma
Strategiset tavoitteet	<p>Lakien, normien ja ohjeiden mukaan toiminen</p> <p>Taloudellisuus</p> <p>Toimintaympäristön ylläpito pietettillä</p> <p>Hautapaikkojen riittävyys</p> <p>Suunnitelmallisuus</p>	<p>Tarkoituksenmukainen ja turvallinen toimintaympäristö</p> <p>Luotettava, yksilöllinen ja asiantunteva palvelu</p>	<p>Suunnitelmallinen, kehittämishaluinen, tavoitteellinen toiminta</p> <p>Toimivat prosessit: hautaus, haudanhoidto, yleishoito, hallinto</p> <p>Turvallisuus</p>	<p>Motivoitunut, monitaitoinen, asiantunteva ja palvelutaitoinen henkilöstö</p> <p>Erityisosaaminen</p> <p>Taloudellisuus</p> <p>Hyvästä suorituksesta huomioiminen</p>
Menestystekijät	<p>Suunnitelmallinen ja systemaattinen hautaustoiminnan ylläpito, korjaus- ja uudistushankkeet</p> <p>Lakisääteisyys</p> <p>Rahoitus (valtionapu, maksutuotot)</p>	<p>Vaihtoehtoiset hautaustavat (arkku- ja tuhkahaudat, sukuhaudat, muistolehto</p> <p>Vakaumuksen huomioiva hautaus</p> <p>Ammattitaitoinen henkilökunta</p>	<p>Prosessien kuvaaminen ja päivittäminen: mahdollistaa tasalaatuisuuden ja epäkohtien korjaamisen</p> <p>Tehdään laadukkaasti ja tuottavasti</p> <p>Työn organisointi</p>	<p>Oikein mitoitettu henkilöstö</p> <p>Ammattitaidon ylläpito ja kehittäminen, vahvuuksien hyödyntäminen</p> <p>Työssään hyvinvoiva henkilöstö</p> <p>Sitoutuminen</p>
Avainmittarit	<p>Hautausmaiden hoidettavat pinta-alat</p> <p>Hoitohautojen määrä vuosittain</p> <p>Budjettiseuranta, korjaus- ja investointihankkeet vuosittain</p>	<p>Asiakastyytyväisyys, asiakaspalautteet: määrä ja laatu</p>	<p>Prosessikuvausten laadinta. Olemassa olevat, puuttuvat. Päivitysten seuranta 2–3 v välein</p> <p>Virheiden ja puutteiden tai virheellisen tai puutteellisen informaation määrä esim. lumityöt tekemättä / v</p>	<p>Osaamismatriisi (tarvittavan ammattitaidon ja osaamisen tason varmistaminen / v)</p> <p>Henkilöstön määrä / hoidettava pinta-ala, hoitohaudat vuosittain</p> <p>Tapaturmat ja läheltä piti -tilanteet / kk ja v</p>
Avainmittarien valvojat	Taluspäällikkö	Taluspäällikkö	Taluspäällikkö	Taluspäällikkö

1.3 Ohjaava lainsäädäntö ja lupakäytäntö

Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee hautaustoimea koskevan lainsäädännön. Itä-Suomen aluehallintovirasto (AVI) hoitaa hautaustoimilaisissa (6.6.2003/457) tarkoitetut lupa-, valvonta- ja kiinteistörekisteritehtävät koko Suomen alueella.

Kirkkolaki (652/2023, 3. luku 35. §) edellyttää, että kaikilla evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnilla tulee olla oma hautaustoimen ohjesääntönsä. Siinä on tarkemmat toimeenpanoa ja menettelyä koskevat määräykset haudoista, hautakirjanpidosta, haudan hoidolle asetetuista vaatimuksista, hautamuistomerkkien hyväksymisestä ja hautausmaalla noudatettavasta järjestyksestä. Seurakunnan hautaustoimen ohjesäännössä huomioidaan hautausmaiden paikalliset ominaispiirteet, hautauskäytännössä omaksuttu kulttuuri ja järjestelyiden tarkoituksenmukaisuus.

Hautausmaan käytössä noudatetaan hautausmaakaavaa ja hautausmaan käyttösuunnitelmaa. Hautausmaakaavasta on kirkkojärjestyksessä (657/2023, 3. luku 57. §) säädetty: ”Hautausmaakaava on yleiskartta, jota laadittaessa on otettava huomioon varatun alueen maaston luonne, maisemalliset arvot ja seurakunnan taloudellinen kantokyky. Hautausmaakaavaan sisältyy:

- 1) hautausmaan rajat;
- 2) hauta-alueiden ja rakennusten sijainti;
- 3) liikenteen järjestelyt ja käytävien sijainti;
- 4) hauta-alueiden jako;
- 5) hautausmaa-alueen kuivatus- ja vesihuoltosuunnitelma sekä jätehuollon järjestelyt.”

Samassa pykälässä on käyttösuunnitelmasta säädetty: ”Hautausmaan käyttösuunnitelmassa on otettava huomioon hautausmaan eri aikoina perustettujen osien ominaispiirteet ja kulttuurihistorialliset arvot. Käyttösuunnitelmaan sisältyy:

- 1) hautausmaakaavan sanallinen selitys;
- 2) määräykset hautausmaan tai sen osan käytöstä yhteen tai useampaan hautausyvytyteen;
- 3) määräykset hautaosastojen käyttöönottojärjestyksestä;
- 4) hautausmaan käytön rajoitukset.”

Parasniemen hautausmaan käyttösuunnitelma on tehty vuonna 2016. Muiden hautausmaiden hautausmaakaavojen ja käyttösuunnitelmien teko on laitettu tavoitteeksi toimintasuunnitelmassa vuosille 2020–2024.

Seurakuntien omat strategiat vaikuttavat myös hautausmaiden kehittämiseen ja kunnossapitoon. Kirkon ympäristödiplomin avulla seurakunta voi parantaa ympäristöasioiden hoidon tasoa ja tehostaa toimintaansa.

Hautausmaiden kunnossapito perustuu seuraaviin lakeihin, asetuksiin, sääntöihin ja ohjeisiin:

- hautaustoimilaki (457/2003)
- kirkkolaki (652/2023, 3. luku 21.–37. §)
- kirkkojärjestys (657/2023, 3. luku 55.–61. §)
- muinaismuistolaki (295/1963)
- terveydensuojeluasetus (1280/1994, 7. luku, 39.–42. §)
- järjestyslaki (612/2003)
- jätelaki (646/2011)
- ympäristönsuojelulaki (527/2014)
- maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999)
- vesilaki (587/2011)
- hautaustoimen ohjesääntö
- hautausmaakaava ja hautausmaan käyttösuunnitelma
- seurakunnan strategia
- kirkon ympäristödiplomi
- kunnan yleis- ja asemakaavat sekä ympäristö-, rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluvat

1.2 Seurakunnan hautausmaat

	Hautausmaa			
	Huruvaara	Karunki	Parasniemi	Suensaari
Pinta-ala	2 ha	0,9 ha	10 ha	2 ha
Nurmikko		0,6 ha	5,6 ha	1,3 ha
Jätteen lajittelupiste	1	1	9	4
Muistelupaikka		1	1	1
Portti	1	2	7	6
Penkki	2		16	6
Valaisin	8	4	65	12
Vesipiste	4	3	18	7
Infotaulu		1	2	1

1.2.1 Suensaaren hautausmaa

Suensaaren hautausmaa sijaitsee Tornion keskustassa Tornion kirkon ympärillä. Hautausmaa on perustettu 1600-luvulla. Hautausmaata ympäröi kiviaita. Alueella on ruumishuone, henkilöstölle erillinen taukotila ja varasto-huoltorakennus.

Kirkon itäpuolella sijaitsevia sankarihautoja on 53. Hautausmaalla on myös muistolehtoalue, jolla on muistokivi, johon kiinnitettäväksi omaiset voivat tuoda muistolehtoon haudatun vainajan nimitiedoilla varustetun nimilaatan. Muistolehdon vieressä sijaitsee uurnahauta-alue.

Kirkon pohjoispuolella sijaitsee muualle haudattujen muistokivi, jonka vieressä on myös tyhjän sylin muistokivi.

Museovirasto on listannut hautausmaalla sijaitsevat kulttuurihistoriallisesti merkitykselliset haudat, muut muistomerkit ja patsaat.

1.2.2 Parasniemen hautausmaa

Parasniemen hautausmaa sijaitsee Alatornion kirkon ympärillä. Hautausmaa on perustettu noin 1300-luvulla, ja pinta-alaltaan se on vuonna 2022 valmistuneen laajennuksen jälkeen noin 10 hehtaaria. Hautausmaa-alueen keskellä on huoltorakennus ja sen alakerrassa ruumishuone.

Kirkon pohjoispuolella sijaitsevat sankarihaudat, joita on 249. Sankarihautojen alapuolella on muualle haudattujen muistokivi, jonka vieressä on vuonna 2021 asennettu tyhjän sylin muistokivi. Perinteisten arkkuhautaosastojen lisäksi hautausmaalla on uurnahauta-alue ja vuonna 2019 käyttöön otettu muistolehtoalue. Muistolehdoissa on muistokivi, johon kiinnitettäväksi omaiset voivat tuoda muistolehtoon haudatun vainajan nimitiedoilla varustetun nimilaatan.

Alatornion kirkon ympärillä olevaa hautausmaan vanhaa osaa kiertää kiviaita, kuten myös maantien puoleista reunaa hautausmaan uudella puolella. Hautausmaa rajoittuu rautatiehen etelässä ja lännessä. Radan varteen on jätetty luonnonvaraisen hoidon aluetta, jolla kasvaa havu- ja lehtipuita sekä erilaisia sammalia ja jäkäliä mm. karhunsammal, torvijäkälä ja poronjäkälä.

Museovirasto on listannut hautausmaalla sijaitsevat kulttuurihistoriallisesti merkitykselliset haudat, muut muistomerkit ja patsaat.

1.2.3 Karungin hautausmaa

Karungin kirkon viereinen hautausmaa on perustettu 1800-luvulla. Hautausmaata ympäröi kiviaita. Hautausmaalla sijaitsee huoltorakennus/vainajien säilytyskylmiö.

Hautausmaalla sijaitsevat sankarihaudat, joita on 134. Perinteisten arkkuhautaosastojen lisäksi hautausmaalla on muistolehtoalue, joka otettiin käyttöön vuonna 2018. Muistolehdoissa on muistokivi, johon kiinnitettäväksi omaiset voivat tuoda muistolehtoon haudatun vainajan nimitiedoilla varustetun nimilaatan. Muistolehtoalueen lähellä kirkon vierellä on muualle haudattujen muistokivi, jonka vieressä on tyhjän sylin muistokivi.

Museovirasto on listannut hautausmaalla sijaitsevat kulttuurihistoriallisesti merkitykselliset haudat, muut muistomerkit ja patsaat.

1.2.4 Huruvaaran hautausmaa

1900-luvun vaihteessa perustettu Huruvaaran hautausmaa sijaitsee Karungissa. Sitä ympäröi valkoinen puuaita. Hautausmaan reunalla on myös huoltorakennus.

Tyypiltään hautausmaa on metsähautausmaa. Sen luokitellaan olevan metsätilassa, ja sitä raivataan tarvittaessa. Hautausmaan pohjoisalue on koskematonta ja hoitamatonta metsäaluetta, jossa on sammalmattoa ja luonnonkivistä tehtyjä muistomerkkejä. Huruvaaran osuus on noin 14 % Tornion seurakunnan hautausmaa-alueista.

1.3 Hautausmaiden kulttuuriympäristön vaaliminen

Kirkollisten rakennusten suojelusta on säännökset evankelis-luterilaisen kirkon osalta kirkkolaissa (652/2023, 3. luku 21.–26. §). Suojelulainsäädännön tarkoituksena on varmistaa, että kirkollisia rakennuksia hoidetaan ja korjataan kulttuurisesti kestäväällä tavalla. Vanhat hautausmaat ovat yleensä kirkon piha-alueella, kun taas nuoremmat hautausmaat on sijoitettu piha-alueesta erilleen. Kaikki ennen vuotta 1917 rakennetut evankelis-luterilaiset kirkolliset rakennukset kiinteine sisustuksineen, maalauksineen, taideteoksineen, kellotapuleineen, kappeleineen ja pihapiireineen ovat suojeltuja. Kirkkohallitus voi päättää suojella myös vuotta 1917 nuoremman kirkollisen rakennuksen omasta, seurakunnan, tuomiokapitulin tai Museoviraston aloitteesta.

Suojeltuja ovat myös kirkkopihat, hautausmaiden aidat ja portit sekä sankarihautausmaat, minkä vuoksi suunniteltaessa niiden muuttamista olennaisesti, on seurakunnan haettava siihen Museoviraston lausunto ja Kirkkohallituksen lupa. Olennaisella muuttamisella voidaan tarkoittaa esimerkiksi alkuperäisestä sommitelmasta poikkeavaa alueen ilmeen muuttamista. Esimerkiksi reunakivien poisto kirkkopihassa sijaitsevalta historiallisesti arvokkaalta

hauta-alueelta voi olla olennainen muutos. Sen sijaan kasvillisuusalueen muutos, kuten puun kaataminen, ei ole olennainen muutos, jos poistettu kasvillisuus uusitaan.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisissa kaavoissa kirkollisille kulttuuriympäristöille on usein annettu suojelumerkintöjä ja -määräyksiä. Suuri osa kirkkojen ympäristöistä on valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä, ns. RKY-alueita, joihin kuuluvat myös Alatornion ja Tornion kirkot ympäristöineen.

Kirkoissa ja niiden ympäristöissä voi olla muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kohteita. Muinaismuistolailla rauhoitetaan esihistoriallisten kohteiden lisäksi historiallisen ajan hautausten ja kirkollisen toiminnan jäännökset. Rauhoituksen piiriin luetaan myös kirkko-maahan liittyvien rakennusten ja rakenteiden, kuten vanhojen kiviaitojen, porttihuoneiden, tapulien, luuhuoneiden ja hautakappeliin, jäännökset. Muinaismuistokohteet otetaan huomioon muun muassa, kun tehdään tavallista haudankaivuuta laajempia putki- ja kaapeli-kaivantoja. Tehdessä kaivuu- ja rakennustöitä muinaismuistojen välittömässä läheisyydessä otetaan yhteyttä Museovirastoon.

Lakien suojelusäännökset eivät koske seurakunnan hoitamalla hautausmaalla sijaitsevia yksittäisiä hautamuistomerkkejä. Haltijattomat, hoitamattomat hautamuistomerkit voivat joutua poistettaviksi, ellei seurakunta toisin päättää. Seurakunta voi kuitenkin esimerkiksi kulttuurihistoriallisin perustein päättää pitää hautamuistomerkistä huolta hautaoikeuden päätymisen jälkeen.

1.4 Kirkon ympäristödiplomi Tornion hautausmaiden osalta

Ympäristödiplomi ohjaa seurakuntaa hoitamaan ja ylläpitämään puistomaisia hautausmaita ympäristömyönteisesti, jotta myös tulevaisuudessa ne voitaisiin kokea levollisina ja lohduttavina ympäristöinä. Ympäristödiplomi edellyttää minimikriteerien täyttymistä, mikä tarkoittaa hautausmaiden osalta ympäristönäkökulmat huomioon ottavaa hoitosuunnitelmaa ja perennahoitoa.

Tornion seurakunnan ensimmäinen ympäristöohjelma oli vuosille 2012–2015. Uusittu ympäristödiplomi on voimassa vuosina 2020–2024. Ympäristöohjelmassa on asetettu hautaus-toimen tavoitteiksi hoitosuunnitelman laadinta hautausmaille, käyttösuunnitelman päivitys Parasniemen hautausmaalle sekä käyttösuunnitelmien laadinta Suensaaren, Karungin ja Huruvaaran hautausmaille.

Seurakunnan hautausmaiden kaikissa hoitotöissä otetaan huomioon ympäristö, ekologisuus ja taloudellisuus. Kasvivalinnoissa huomioidaan paikkakunnan tarjonta, ja taimet pyritään hankkimaan paikallisilta kasvattajilta. Perennoja ei seurakunnan ylläpitämällä hoitohaudoilla käytetä. Hautausmailla ja muilla viheralueilla käytetään lannoitukseen luonnonmukaista kananlantapohjaista lannoitetta. Rikkakasvien torjuntaan ei käytetä kemiallisia kasvinsuojelua-aineita, vaan torjunta tehdään mekaanisesti kitkemällä ja haraamalla. Tuhoeläinten ja kasvitautien torjuntaan käytetään luonnonmukaisia menetelmiä: mekaanista poistoa, vesisuihkua ja saippua-vesiseosta.

Kesällä 2019 tehdyn jätehuoltokartoituksen perusteella seurakunnalla on keräysastiat kierätysjätteille hautausmailla ja muiden kiinteistöjen yhteydessä. Hautausmailla on hyötyjätteidensä keräysastiat polttokelpoiselle jätteelle, metallille, kartongille ja puutarhajätteelle. Hautausmailla syntyvä puutarhajäte kompostoidaan Karungin, Huruvaaran ja Parasniemen hautausmaiden läheisyydessä olevilla kompostointialueilla. Suensaaren hautausmaan puutarhajäte kerätään vaihtolavalle, jolla se kuljetetaan Parasniemeen.

Hautausmaiden työntekijät lajittelevat jätteet ohjeiden mukaisesti. Kesäkukkien ruukut palautetaan takaisin puutarhalle, mikä vähentää polttokelpoiseen jätteeseen menevää muovia.

2 Hautausmaiden kunnossapidon vastuut

2.1 Seurakunnan hautaustoimen hoitovastuu

Hautaustoimilaissa (457/2003, 5. luku 13. §) on säädetty, että hautausmaan ylläpitäjän tulee hoitaa hautausmaata sen arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittavalla tavalla. Hautausmaiden yleinen kunnossapito on seurakuntien hautaustoimen vastuulla.

Hautaustoimen vastuulla olevia hautausmaiden kunnossapitotöitä ovat

- kulkuväylien ja pysäköintialueiden kunnossapito
- yleisten alueiden kasvillisuuden kunnossapito
- rakenteiden ja kalusteiden kunnossapito (mm. portit, aidat, penkit, valaisimet, pyörätelineet, opasteet, hulevesijärjestelmät, kasteluvesijärjestelmä)
- yleinen puhtaanapito ja jätehuolto
- yhteisten muistelupaikkojen kunnossapito hautausmaan käyttösuunnitelman mukaisesti
- sankarihauta-alueiden ja muiden merkittävien hauta-alueiden kunnossapito.

Tornion seurakunnan hautausmaiden hoidosta vastaavat hautausmaiden vakinaiset työntekijät ja kausityöntekijät. Kesäisin kausityöntekijät huolehtivat hautausmaiden asianmukaisesta hoidosta.

2.2 Omaisten hoitovastuu

Kirkkolain (652/2023, 3. luku 33. §) mukaan haudat on hoidettava hautausmaan arvonsäisesti, ja haudan hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija. Omaisten vastuulla on yksittäisen haudan hoito hautamuistomerkkeineen ja kasveille varattuine istutusalueineen (kukkapesä). Reunakivellisellä haudalla omaisten vastuulla on hoitaa myös reunakivien rajaama

alue. Omaiset maksavat kokonaisuudessaan yksittäisen haudan hoidon sekä hautamuistomerkkiin liittyvät hankinta- ja hoitokulut.

Omaisten hoitovelvoitteita ovat

- haudalle hankitun hautamuistomerkin hoito
- haudan kasveille varatun istutusalueen (kukkapesä) hoito kevät- ja syysiivouksineen
- nurmikon siistiminen hautamuistomerkin ja kasveille varatun istutusalueen ympäriltä
- haudalle tuoduista muistoesineistä huolehtiminen
- roskien ja muun jätteen poistaminen haudalta (mm. palaneet hautakynttilät)
- reunakivien rajaaman alueen hoito (haudan pinnan siistinä pitäminen)
- muistolehtoon ja muualle haudattujen vainajien yhteismuistelupaikalle tuotujen yksittäisten kukkien, koriste-esineiden ja lyhtyjen hoito.

2.3 Sopimushautojen hoito

Kirkkolain (652/2023, 3. luku 33. §) mukaan seurakunta voi sopia hautaoikeuden haltijan kanssa, että seurakunta tai seurakuntayhtymä hoitaa hautaa määrääjän maksua vastaan.

Tornion seurakunta tarjoaa yhden kesäkauden pituisia haudanhoitosopimuksia. Sopimus ei sisällä syysistutuksia eikä talviajan hoitoa. Kesähoidoilla on oma kustannuspaikkansa.

2.4 Hoitamattomat haudat

Kirkkolain (652/2023, 3. luku 33. §) mukaan kirkkoneuvosto voi velvoittaa hautaoikeuden haltijan kunnostamaan haudan, jonka hoito on olennaisesti laiminlyöty. Hauta voidaan katsoa hoitamattomaksi, jos

- hauta on ollut selkeästi hoitamatta vähintään kahden vuoden ajan
- haudalla on kaatunut tai vaarallisesti kallellaan oleva hautamuistomerkki
- kasveille varatulla istutusalueella tai reunakivien rajaamalla alueella kasvaa runsaasti ja häiritsevästi rikkakasveja, kuten voikukkia, nokkosia, kortetta, pujoa tai puiden tai pensaiden taimia
- istutettu kasvillisuus on levinnyt sille varatun istutusalueen ulkopuolelle.

Istutusalueella kasvavan monivuotisen perennan tai sammalen perusteella hautaa ei katsota hoitamattomaksi.

Haudan kunnostus on tehtävä vuoden sisällä siitä, kun päätös on annettu hautaoikeuden haltijalle tiedoksi. Jollei laiminlyöntiä ole korjattu, kirkkoneuvosto voi päättää hautaoikeuden menettämisestä ja haudan palautumisesta takaisin seurakunnan haltuun. Päätöksestä tiedotetaan kirkkolain 10. luvun 26. §:ssä määritetyllä tavalla laittamalla haudalle kuulutus.

Seurakunnalle palautunut hauta voidaan luovuttaa uudelleen, jos haudan koskemattomuusaika (25 vuotta) on umpeutunut eikä hauta ole muusta syystä säilyttämisen arvoinen – kuten, jos kyseessä on kulttuurihauta tai merkkihenkilön hauta taikka haudalla on merkittävä muistomerkki.

3 Hautaukseen liittyvät toimintatavat

Hautausmaa on ensisijaisesti hautaamista varten, ja hautaamisen vuoksi hautausmaan turvallisuus, toimivuus, siisteys ja viihtyisyys voivat tilapäisesti heikentyä. Hautauksen yhteydessä tehtävät työt, kuten kaivuutyöt ja kaivuumassojen välivarastointi, voivat hetkellisesti heikentää hautausmaan yleisilmettä ja aiheuttaa turvallisuushaittoja. Talvinen haudankaivuun sulatuksineen ja lumitöineen saattaa näyttää hyvinkin epäsiistiltä ympäröivän lumen valkeutta vasten. Maaperästä riippuen hauta voi sortua laajalta alueelta ja häiritä tilapäisesti myös viereisten hautojen turvallisuutta ja pyhyyttä.

Hautausmaaston ohjesäännön mukaan tilapäisen haitan aiheuttaminen viereisille haudoille ei ole esteenä haudan avaamiselle. Arkkuhautauksen yhteydessä haudalla olevat hautamuistomerkit tai muut rakennelmat poistetaan haudalta hautauksen ajaksi seurakunnan määrittämän aikataulun mukaan.

Haudankaivuun yhteydessä syntyvät kaivuumassat käsitellään seurakunnan määrittämällä tavalla. Erityisesti kiinnitetään huomioita kaivuumassojen välivarastointipaikan sijaintiin, jotteivät kaivuumassat haittaisi hautausmaan muuta käyttöä tai aiheuttaisi turvallisuusriskejä. Lisäksi varmistetaan, ettei kaivuumassoja päädy hautausmaa-alueen ulkopuolelle.

Haudan kaivamisen aikana näkyviin tulevat, aiemmin haudatun vainajan jäännökset suojataan kaivamisen aikana, ja sen jälkeen peitetään haudan pohjalle. Hautauksen jälkeen hauta täytetään kaivuumassoilla, täyttö tiivistetään ja haudan pinta tasoitetaan, muotoillaan ja siistitään alueen edellyttämällä tavalla. Hautamuistomerkki asennetaan hautausmaaston osoittamalla tavalla paikoilleen siten, että se ei vaaranna turvallisuutta eikä aiheuta haittaa hautausmaiden huoltotöille.

4 Kunnossapitoluokitus ja laatuvaatimukset

4.1 Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS

Hautausmaat luokitellaan Viherympäristöliitto ry:n julkaisun ”Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS” mukaisesti. Kunnossapitoluokituksen lähtökohtina ovat alueen ominaisuudet ja käyttötarkoitus, viheralueen käyttäjät sekä kunnossapidolle asetetut laatu- ja kustan-

nustavoitteet. Kunnossapitoluokka kuvaa alueen yleisilmettä, käyttöä ja kunnossapidon laatusoaa.

Viheralueen omistaja määrittää, mikä viheralueen kunnossapitoluokka on tai sisältääkö se useita eri kunnossapitoluokkiin kuuluvia alueita. Kunnossapitoluokka voi myös muuttua viheralueen kehittymisen mukaan.

Viheralueiden kunnossapitoluokituksen mukaan viheralueet jaetaan seuraaviin kolmeen R-, A- ja M-kunnossapidon pääluokkiin:

R Rakennetut viheralueet: kaupunki- tai taajamarakenteen sisällä olevat puistot, puistoaukiot, kiinteistöjen ulkoalueet, hautausmaat, katto- ja kansipuutarhat, liikenneviheralueet sekä liikuntaan, leikkiin ja muuhun erityiseen toimintaan tarkoitettut viheralueet. Luokka jakautuu edelleen R1–R4-alaluokkiin. Kunnossapidon tavoitteena on joko pitää alue alkuperäisen suunnitelman mukaisena tai kehittää sitä kohdekohtaisen suunnitelman mukaisesti.

A Avoimet viheralueet: kaupunki- tai taajamarakenteen sisällä tai reuna-alueilla olevat luonnostaan tai ihmistoiminnasta syntyneet niityt ja pellot. Luokka jakautuu edelleen A1–A5-alaluokkiin. Kunnossapidon tavoitteena on edistää niiden lajiston monimuotoisuutta ja säilyttää alueiden avoin ilme sekä varmistaa, että ne kestävät käytöstä aiheutuvan kulumisen.

M Metsät: kaupunki- tai taajamarakenteen sisällä, reuna-alueilla tai etäämmällä olevat puuston peittämät alueet, joille on tunnusomaista luonnonvarainen pensas- tai aluskasvillisuus, joka vaihtelee metsätyypin ja kasvupaikan olosuhteiden mukaan. Luokka jakautuu edelleen M1–M5-alaluokkiin. Metsien hoidon tavoitteena on varmistaa puuston, muun metsäkasvillisuuden ja maaperän elinvoimaisuus, kasvukunto, uusiutumiskyky, monimuotoisuus ja kasvinterveys sekä omistajan metsälle asettamat tavoitteet.

Pääluokkia täydentävät lisäksi seuraavat S-, X- ja P-luokat:

S Suojelualueet: lain, asetuksen tai viranomaisen päätöksessä määrättyt alueet, joilla on suojeltuja luontokohteita, taikka alueet, joilla on muinaismuistolain nojalla suojeltuja rakennelmia tai niiden jäännöksiä sekä rauhoitetut kiinteät muinaisjäännökset, jos niitä voidaan pitää aluemaisina kohteina. Kunnossapidon tavoitteena on turvata lajiston ja luontotyyppien monimuotoisuutta sekä huolehtia kansallismaiseman, kulttuuriperinnön, virkistys- ja retkeilyalueiden tai muun erityisen ja suojeltavan arvon säilymistä.

X Maankäytön muutosalueet: yleis- ja asemakaavassa rakentamiseen tai rakentamisen vaikutuspiiriin osoitetut alueet. Kunnossapidon tavoitteena on valmentaa kasvillisuutta tulevaa käyttöä varten, niin että alueen säilytettävä kasvillisuus on elinvoimainen myös rakentamisen aiheuttaman muutoksen jälkeen.

P Puhtaanapitoluokitus: määritetään puhtaanapidon intensiivisyys ja siisteystaso, johon pyritään alueen yleisilme huomioiden. Intensiivisyyteen vaikuttavat kunnossapitoluokan

lisäksi viheralueen käyttäjien määrä ja kohteen sijainti taajamarakenteessa. Tavoitteena on, että viheralueet pysyvät puhtaudeltaan kunnossapitoluokan edellyttämässä kunnossa. Viheralueiden puhtaanapitoluokitus toimii itsenäisenä luokituksena.

4.1.1 Hautausmaiden luokitus RAMSin mukaan

Hautausmaat luokitellaan pääsääntöisesti

- R1-alaluokan rakennettuihin arvoviheralueisiin
- R2-alaluokan toimintaviheralueisiin
- M2-alaluokan lähimetsiin.

Sankarihautausmaat luokitellaan rakennettuihin arvoviheralueisiin (R1), jotka ovat laadukkaista materiaaleista korkeatasoisesti rakennettuja viheralueita. Ne ovat erityisen arvokkaita puutarhakulttuurin, puutarhataiteen, kulttuuriperinnön, arkkitehtuurin tai muiden maanomistajan määrittämien ominaispiirteiden vuoksi. Rakennetuksi arvoviheralueeksi luokittaminen edellyttää erityisen arvon nimeämistä ja sen perustelua. Hoitotyössä noudatetaan kohdekohtaisia käyttö- ja hoitosuunnitelmia ja suojelumääräyksiä. Hoito on intensiivistä ja hoitotoimenpiteitä tehdään alueella päivittäin.

Valtaosa hautausmaista luokitellaan toimintaviheralueisiin (R2), jotka ovat jalankulun ja pyöräilyn reittiyhteyksiin sekä liikuntaan, leikkiin ja erityistoimintoihin varattuja viheralueiden osia. Toimintaviheralueen hoidon tavoitteena on monipuolinen, viihtyisä, turvallinen, käyttäjäystävällinen ja toimiva viheralue.

Lähimetsät (M2) ovat asuinalueiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevia metsiä, joiden käyttö on päivittäistä. Käytöstä johtuva maapohjan kuluminen on tyypillistä, ja pohjakaasvilaisuus voi muuttua tai puuttua kokonaan ihmistoiminnan vuoksi.

Hautausmaan sisällä voidaan tarvittaessa tarkentaa erikseen määritettyjen alueiden kunnossapitoa myös muilla kunnossapitoluokilla seuraavasti:

- R4-alaluokan suoja- ja vaihettumisviheralue: hautausmaan osat, jotka toimivat rakennetun ja luonnonympäristön vaihettumisalueina
- A1-alaluokan arvoniitty: hautausmaan niittymäiset osat, jotka ovat erityisen tärkeitä ja arvokkaita maiseman, kulttuuriperinnön, luonnon monimuotoisuusarvojen tai muiden erityisten arvojen vuoksi. Arvoniityksi luokiteltu hautausmaan osa voi olla esim. perinnebiotooppi tai luontaisia kasvupaikkoja jäljittelevä kohde. Arvoniityksi luokittaminen edellyttää hautausmaan osan erityisen arvon nimeämistä ja perustelua.
- A3-alaluokan maisemaniitty: hautausmaan niittymäiset osat, joilla edistetään luonnonkasvillisuuden monimuotoisuuden ja avoimen kulttuurimaiseman säilymistä
- M1-alaluokan arvometsä: hautausmaan metsäiset osat, jotka ovat erityisen tärkeitä ja arvokkaita metsämaiseman, metsäkulttuuriperinnön, metsäluonnon monimuotoisuusarvon tai muiden erityisten arvojen vuoksi. Arvometsäksi luokittaminen edellyttää hautausmaan osan erityisen arvon nimeämistä ja perustelua.

- M4-alaluokan suojametsä: hautausmaan metsäiset osat, jotka sijaitsevat hautausmaan ja erilaisten häiriötä aiheuttavien toimintojen, kuten asutuksen, liikenneväylien ja teollisuuslaitosten, välissä
- S-luokan suojelualue: hautausmaan osat, jotka on suojeltu laissa, asetuksessa tai viranomaisen päätöksellä

4.1.2 Viheralueiden puhtaanapitoluokitus hautausmailla

Viheralueiden puhtaanapitoluokitus täydentää varsinaista kunnossapitoluokitusta. Sen avulla viheralueen omistaja määrittää puhtaanapidon laadun tason ja puhtaanapitokertojen määrän. Puhtaanapidon suunnittelussa ja valvonnassa huomioidaan muun muassa kohteen roskaantumisaste, käyntimäärien tarve ja valitun kunnossapitoluokan yleiset laatutavoitteet.

Puhtaanapitoluokituksen (P) alaluokat		
P1	päivittäin	ma-la
P2	työpäivinä	ma-pe
P3	viikoittain	3 x vk
P4	viikoittain	2 x vk
P5	viikoittain	1 x vk
P6	kuukausittain	1 x kk
P7	vuosittain	1 x v

4.2 Hautausmaiden kunnossapidon ympäristövaikutukset

Kunnossapitoluokan valinnalla on merkitystä hautausmaan kunnossapidon ympäristövaikutuksiin. Mitä tehokkaampaa hoitoa vaativia kunnossapitoluokkia käytetään, sitä suuremmat ympäristövaikutukset yleensä myös ovat. Monipuolinen kunnossapitoluokkien käyttö mahdollistaa tehokasta hoitoa edellyttävien kunnossapitoluokkien sijoittamisen esimerkiksi eniten käytetyille tai erityisen arvokkaille hautausmaan osille. Hautausmaiden reuna-alueille voidaan valita kunnossapitoluokkia, jotka eivät edellytä tehokasta hoitoa, vaan sallivat muun muassa monimuotoisen luonnonkasvillisuuden kehittymisen.

Hautausmaan kunnossapidon ympäristövaikutuksiin on merkitystä myös hautausmaan kasvivalikoimilla. Nurmikot ja säännöllistä kastelua tai muuta säännöllistä hoitoa edellyttävät kasvillisuusryhmät ovat yleensä ympäristövaikutuksiltaan suurempia kuin esimerkiksi vähempää hoitoa tarvitsevat kunta-alueet ja niittymäiset kasvillisuusalueet. Monipuolisella kasvivalikoimalla tuotetaan esteettistä, vaihtelevaa, viihtyisää ja perinteikästä hautausmaan kulttuuriympäristöä. Kasvivalintoja tehdessä huomioidaan muutkin tekijät kuin pelkästään hoidon ympäristövaikutukset.

5 Hautausmaiden kunnossapito ja hoito

Kunnossapidon tavoitteena on varmistaa hautausmaan toimivuus, viihtyisyys, esteettisyys ja turvallisuus sekä yleisilme valitun kunnossapitoluokan mukaan. Tämän lisäksi kunnossapidon keinoin varmistetaan hautausmaan kulttuuriarvojen säilyminen ja vahvistuminen.

Hautausmaan talvikunnossapito	
Talvihoidon valmistelutyöt, auraviittojen asentaminen	oma
Lumenpoisto (pääkäytäviltä)	urakoitsija
Liukkaudentorjunta	oma/urakoitsija
Jätepisteiden lumen poisto ja liukkaudentorjunta	oma
Liukkautta torjutaan hiekoittamalla sepelillä	oma/urakoitsija
Hiekoitusseveli poistetaan kevätkunnostuksen yhteydessä nurmialueilta	oma

Erilliset työtehtävät talvella	
Pääkäytäviltä haudalle johtavien saattoväylien lumenpoisto ja liukkaudentorjunta	oma
Muistelupaikkojen lumenpoisto ja liukkaudentorjunta	oma

Kerran vuodessa tehtäviä tarkastuksia	
Puiden silmämääräinen kuntoseuranta	kesällä
Laitteiden ja järjestelmien tarkastus	kesällä/talvella
Rakenteiden ja kalusteiden kuntoseuranta	kesällä/talvella
Hautamuistomerkkien turvallisuuden tarkastus	kesällä
Hautojen hoitotason tarkastaminen	kesällä

Joka toinen vuosi tehtäviä
Arvokkaiden hautojen ja muistomerkkien inventointi

Hautausmaan rakenteiden ja kalusteiden hoito
<p>Kuivatusjärjestelmien kiintoaineen ja tukkeumien poisto</p> <p>Ojien ja painanteiden avaaminen</p> <p>Käytävien pintojen tasaaminen, kuoppien täyttö</p> <p>Turvallisuutta vaarantavat vauriot korjataan välittömästi.</p> <p>Kiviaidoista irronneiden kivien paikoilleen asettelu mahdollisimman nopeasti.</p> <p>Irtonaiset kalusteet viedään talvisäilöön tai siirretään pois talvihoidon edestä.</p> <p>Roska-astioiden kannet pidetään lumesta vapaana talvella.</p> <p>Jätepisteet pidetään lumesta vapaana.</p> <p>Huonokuntoiset roska-astiat, pyörätelineet, opasteet ja penkit vaihdetaan ehjiin.</p>

Kunnossapito- ja hoitotyöt:

Työkohde	Toimenpide	Puhtaanapitoluokka	Huomioitavaa
Talvikunnossapito	Auraviittojen asennus	P7	
	Hiekoitussepin hankinta	P7	lisätilaus tarvittaessa
	Liukkaudentorjunta	P4	tarvittaessa
	Lumen poisto	P4	tarvittaessa
Kevätsiivous	Roskien poisto	P7	
	Puutarhajäteastioiden jako	P7	
	Vesiastioiden jako ja täyttö	P7	
	Haravointi	P7	
	Pensaiden leikkaus	P7	
Sankarihautojen hoito	Ristien poisto	P7	
	Kasvialustan lisäys/lannoitus	P7	
	Kukkien istutus	P7	tarvittaessa vaihto
	Kastelu	P3	
	Rikkakasvien poisto/siivous	P5	
Hoitohautojen valmistelu	Hoitomerkkien laitto haudoille	P7	
	Kasvialustan vaihto/lannoitus	P7	
	Kukkien istutus	P7	tarvittaessa vaihto
Kesäajan hoito- ja kunnossapito	Hoitohautojen hoito	P5	
	Kastelu	P3	
	Nurmikon leikkuu: vanhapuoli	P5	
	Nurmikon leikkuu: uusipuoli	P5	
	Siimaus: vanhapuoli	P6	
	Nurmikon paikkaus	P2	tarvittaessa
	Siimaus: uusipuoli	P6	
	Puutarhajäteastioiden tyhjennys	P5	
	Jäteastioiden pesu	P7	
Syystyöt	Kukkien poisto sankarihautoilta	P7	
	Ristien laitto sankarihautoille	P7	
	Haravointi	P7	
	Kesävesien katkaisu	P7	
	Vesiastioiden poisto	P7	

5.1 Hautausmaiden yleishoito

Hoitotyöt
Kevätkunnostus Kalkitus ja lannoitus Pensaiden leikkaus Kastelu Haitallisten vieraslajien torjunta

Nurmikon leikkaus Syyskunnostus

Seurakunnan hautaustoimen vastuulla oleva hautausmaiden yleishoito sisältää Parasniemen, Karungin kirkon ja Suensaaren hautausmailla seuraavat tehtävät:

- kasvillisuuden hoito: nurmikkoalueet, pensasalueet ja puut
- sankarihautojen hoito ja siisteys
- yhteisten muistelupaikkojen hoito ja siisteys
- siimaus
- puiden ja pensaiden hoito sekä niiden kunnosta huolehtiminen
- rakenteiden ja kalusteiden hoito (aidat, portit, penkit, valaisimet, opasteet, jätepiisteet)
- yleinen hautausmaan puhtaanapito ja kunnostus mukaan lukien kevät- ja syyspuhdistukset hautausmailla
- jätehuolto

Seuraavat tehtävät hoidetaan Huruvaaran metsähautausmaalla:

- rakenteiden ja kalusteiden hoito (aidat, portit, penkit, valaisimet, opasteet, jätepiisteet)
- yleinen hautausmaan puhtaanapito ja kunnostus mukaan lukien kevät- ja syyspuhdistukset hautausmailla
- puiden ja pensaiden hoito sekä niiden kunnosta huolehtiminen
- siimaus
- jätehuolto

5.2 Kasvillisuuden hoito

Nurmialueet

Nurmikonhoito käsittää yhtenäisten nurmialueiden haravoinnin keväällä ja nurmikonleikkauksen kasvukauden aikana sekä multatäyttöjä ja paikkauskylvöjä tarvittaessa.

Talvella peitetyt haudat pyritään siistimään ja nurmettamaan (pinnan multaaminen ja kylvö) juhannukseen mennessä. Vanhoja painuneita hautoja pyritään multaamaan ja paikkaamaan pitkin kasvukautta.

Kausikasvien ja vasta istutettujen puiden tai pensaiden kastelutarve tarkistetaan jokaisella hoitokerralla. Kastelu aloitetaan ennen kuin kuivumisen merkkejä esiintyy.

Puusto

Hautausmailla olevia puita seurataan aktiivisesti. Heikkokuntoiset, vaarallisiksi katsotut puut poistetaan, ja tilalle pyritään istuttamaan uusia, jos hautausmaakaava sen mahdollistaa. Viime vuosina on pyritty aktiivisesti istuttamaan uusia puita hautausmaakaavan mukaisesti,

koska varsinkin Parasniemen hautausmaan alueelta on vuosien saatossa poistettu paljon puustoa.

Tornion seurakunnan hautausmailla ei ole tehty erillistä puustonhoitosuunnitelmaa, mutta suunnitelmissa on, että puustoa pyrittäisiin hoitamaan ja uudistamaan. Parasniemen ja Suensaaren hautausmailla pyritään uusimaan puustoa vanhojen puiden poiston yhteydessä. Suunniteltaessa jonkin suuren puun poistoa, pyritään lähistöltä löytämään ensin paikka uudelle puulle, joka voitaisiin istuttaa jo valmiiksi kasvamaan. Tällöin suuren puun poistosta ei aiheutuisi maisemalle suurta muutosta. Puiden istutuspaikkoina voidaan hyödyntää vanhoja seurakunnalle palautuneita hautoja ottaen huomioon, että puun istutus vaatii kuitenkin tilaa vähintään kahden hautasijan verran.

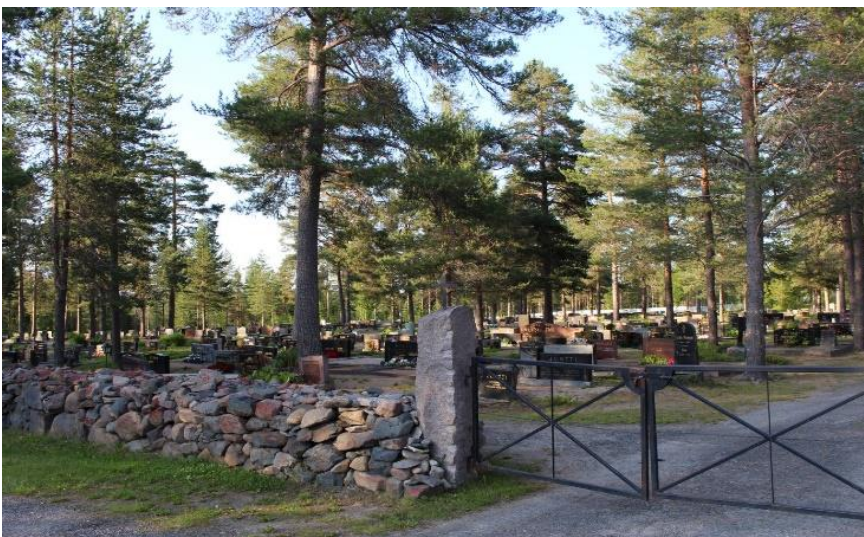
Puusto aiheuttaa hautausmailla paljon lisätöitä. Myrskyjen ja tuulisen sään jälkeen pudonneiden oksien ja kaatuneiden tai kallistuneiden puiden poistoon on varattava aikaa ja työvoimaa.

Omaisiet eivät hautausmaakaavan mukaan saa istuttaa haudoille puita eikä pensaita. Osa hautausmaalla olevista puista ja pensaista on kasvanut haudoilla jo vuosia. Seurakunta on antanut näiden vuosikymmeniä vanhojen pensaiden ja puiden kasvaa vapaasti. Ne mielletään jo osaksi hautausmaan yleisilmettä, ja jos ne eivät kasvaessaan haittaa hautausmaan toimintoja, ei jatkossakaan ole tarvetta niihin koskea.

Parasniemen ja Suensaaren hautausmaiden puusto koostuu metsäpuista, kuusista, mäntyistä ja myös puista, joita ei alkuperäisesti tällä alueella kasva, kuten sembramänty, make-donianmänty, vuorimänty, pihta, mustakuusi ja lehtikuusi. Lehtipuista alueella kasvaa koi-vuja, pihlajia ja tuomia.

Huruvaaran hautausmaa on metsähautausmaa, jonka puusto koostuu tavanomaisista metsäpuista. Enemmistö puista on mäntyjä.

Hautausmailla olevat suuret, vanhat havupuut tarjoavat ruokailu- ja pesämahdollisuuksia eläimille. Alueella pesii paljon eri lintulajeja, mm. tiaisia, varpusia, harakoita ja variksia – kesäisin myös kirjosiippoja ja västäräkkejä. Loppukesäisin sembransiemeniä ilmestyy syömään myös pähkinähakki. Oravat liikkuvat aktiivisesti ja ahkerasti pitkin vuotta syömässä puiden käpyjä, ja ne tekevät pesänsä tuuheiden kuusien oksistoon.

Pensas- ja perennaistutukset sekä kesäkukat

Istutettujen puiden ja pensaiden alkuperä on kotimainen, ja taimet on kasvatettu lähitaimistolla. Suensaaren ja Parasniemen hautausmaiden alueilla on pensasaitoja ja yksittäisiä pensaita. Istutettuina pensaina on tuomipihlajaa, virpiangervoa, pensashanhikkia, aroniaa ja orapihlajaa.

Hautausmailla on käytetty vain vähän perennaistutuksia. Parasniemessä on jonkin verran istutettu perennoja patsaiden juurelle, minkä johdosta yksivuotisia ruusuistuksia on voitu istuttaa vähemmän. Suensaarella ja Karungin hautausmaalla on jonkin verran perennaistutuksia, joissa on käytetty enimmäkseen kuunlinjaa ja vuorenkilpeä.

Sankarihautojen kesäkukkaistutuksissa käytetään kestäväksi todettuja ruusulajikkeita, jotka hankitaan paikalliselta puutarhalta.

Hautausmaiden hoidossa pyritään vähentämään kasteluveden käyttöä. Parasniemen hautausmaalla on selvityksessä mahdollisuus siirtyä jokiveden käyttöön.

5.3 Sankarihautojen hoito ja siisteys

Sankarihautojen hoidon tavoitteena on sankarihauta-alueen säilyttäminen sen arvoa kunnioittavassa kunnossa. Sankarihautojen kunnossapitoluokka on R1 ja puhtaanapitoluokka P5.

Sankarihautoja on

- Karungin kirkon hautausmaalla 134
- Parasniemen hautausmaalla 249
- Suensaaren hautausmaalla 53.

Seurakunta istuttaa kullekin sankarivainajalle kesäkukaksi ruusun. Istutusrivit hoidetaan ja siistitään kerran viikossa. Samalla puhdistetaan hautakivet, jos siihen on tarvetta. Kukat kastellaan ja lannoitetaan säännöllisesti, kuivana aikana kastellaan joka toinen päivä. Tarvittaessa huonokuntoiset kukat vaihdetaan uusiin.

Kesäaikana sankarihauta-alueilta leikataan nurmikko kerran viikossa. Haudat viimeistellään siimaleikkureilla.

Sankarihauta-alueella ei ole talvikunnossapitoa.

5.4 Yhteisten muistelupaikkojen hoito ja siisteys

Yhteisiä muistelupaikkoja ovat Karungin kirkon, Parasniemen ja Suensaaren hautausmailla sijaitsevat muualle haudattujen ja tyhjän sylin muistokivet. Muistelupaikoille istutetaan kukat kesäksi.

Kukat hoidetaan kerran viikossa ja kastellaan tarvittaessa. Muistelupaikat siistitään kerran viikossa (puhtaanapitoluokka P5).

5.5 Hautausmaan haitallisten vieraskasvilajien poistaminen

Vieraslajit ovat lajeja, jotka ovat levinneet luontaiselta levinneisyysalueeltaan ihmisen mukana uudelle alueelle joko tahattomasti tai tarkoituksella.

Jotkin vieraslajeista menestyvät erityisen hyvin ja ovat huomattava uhka aiheuttaessaan vakavaa vahinkoa alkuperäislajeille, ekosysteemille, viljelykasveille, metsätaloudelle ja muille elinkeinoille. Ne voivat myös aiheuttaa huomattavaa taloudellista haittaa vaikuttamalla ihmisten, eläinten tai kasvien terveyteen tai kiinteistöjen arvoon. Tällaisia selkeitä haittoja aiheuttavia vierasperäisiä lajeja torjutaan koko EU:n alueella ja niitä kutsutaan haitallisiksi vieraslajeiksi.

EU:n vieraslajiasetus (1143/2014) haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennalta ehkäisemisestä ja hallinnasta tuli voimaan 1.1.2015. Kansallinen vieraslajilaki (1709/2015) tuli voimaan 1.1.2016 ja uudistettu valtioneuvoston vieraslajiasetus (704/2019) 1.6.2019.

Kirkon ympäristödiplomi velvoittaa kaikki seurakunnan työntekijät toimissaan hidastamaan ja estämään vieraslajien leviämistä luontoon. Jos seurakunnan hautausmailla tai viheralueilla todetaan haitallisiksi luokiteltuja ja hävitettäväksi määrättyjä kasveja, ne hävitetään asianmukaisesti.

Tornion seurakunnan hautausmailta todennäköisimmin löytyvät vieraslajit sekä niiden hävittäminen ja torjunta:

- a) Jättipalsami lisääntyy ja leviää siemenestä. Jättipalsamilla on lyhytikäinen siemenpankki, ja useimmiten siemenet säilyvät maassa itämiskelpoisina vain parin vuoden ajan. Tehokkaita keinoja päästä eroon jättipalsamista ovat kitkeminen ja niitto. Torjunta kannattaa toteuttaa 2–3 kertaa kasvukauden aikana. Torjunta on toistettava useina peräkkäisinä vuosina. Jos siemeniä ei ehdi muodostua, katoaa jättipalsami paikalta muutamassa vuodessa.
- b) Jättiputket muodostavat laajoja tiheitä kasvustoja, jotka tukahduttavat alleen kaiken muun kasvillisuuden. Ne aiheuttavat myös ihmisille terveydellistä haittaa muodostamalla ihokontaktissa palovamman kaltaisia iho-oireita ja aiheuttamalla hengenahdistusta ja allergisia oireita. Jättiputkia voi torjua katkaisemalla pääjuuren tai kaivamalla juuren kokonaan maasta. Toistuva niittäminen heikentää hiljalleen kasvin elinvoimaa. Niittäminen on helpointa ja turvallisinta tehdä, kun kasvusto on matalaa. Jättiputket lisääntyvät vain siemenestä, joten katkaisemalla kukinto estetään uusien siemenien kehittyminen ja variseminen maahan. Koska jättiputken siemenet eivät tuhoudu kompostissa, siemenet ja niitä sisältävät kukinnot kannattaa hävittää esimerkiksi polttokelpoisen sekajätteen mukana. Lisääntymiskyvyttömät kasvin osat, kuten lehdet voidaan laittaa kompostiin.
- c) Komealupiini lisääntyy helposti siemenistä, jotka säilyttävät itämiskykynsä pitkään. Katkaisemalla tai niittämällä kukinnot ennen siementen kypsymistä voidaan estää uusien siemenien syntyminen ja niiden leviäminen. Säännöllinen kasvin tyveltä tehty niitto 2–4 kertaa kasvukauden aikana heikentää kasvin elinvoimaa ajan myötä. Ensimmäinen niitto tehdään alkukesästä ennen kuin siemenpalot ovat ehtineet muodostua. Siementen jo ehdittyä kypsyä – kun siemenpalot ovat ruskeita ja siemenet ruskeita ja kovia – ne voivat niitettäessä levitä lähiympäristöön. Komealupiinien kaivaminen juurineen ylös maasta ei hävitä kasvia, koska rikutusta maasta itää siemenestä uusia kasveja. Kaikki siemeniä sisältävät kukinnot ja muut kasvijätteet on hävitettävä huolellisesti esimerkiksi laittamalla ne kaksinkertaisessa jätessäkissä polttokelpoiseen sekajätteeseen.
- d) Puna- ja valkokurtturuusut (*Rosa rugosa f. rugosa* ja *Rosa rugosa f. alba*) ovat 0,5–1,5 metriä korkeaksi kasvavia, piikkisiä pensaita, jotka lisääntyvät ja leviävät sekä kasvullisesti juurakon palasista että siemenistä mm. lintujen mukana. Pienimmät kurtturuusuyksilöt voi kiskoa ylös käsin. Kookkaammat yksilöt leikataan tyveä myöten alas, minkä jälkeen juurakko kaivetaan kokonaan pois maasta. Kurtturuususta jalostetut tarhakurtturuusut (*Rosa Rugosa-Ryhmä*) eivät ole vieraslajeiksi säädettyjä.

5.6 Seurakunnalle palautuneiden kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoito

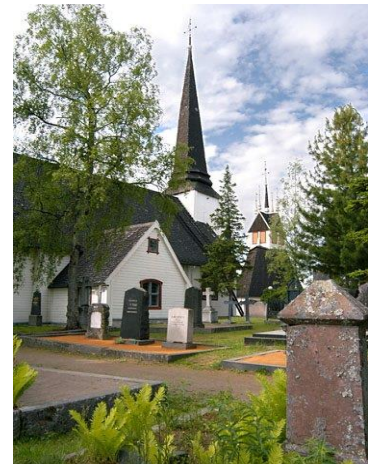
”Hautaoikeuden lakattua haudalla oleva taiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennelma tai muistomerkki, jota ei voida jättää paikalleen, on siirrettävä sopivaan paikkaan hautausmaalla tai säilytettävä muulla tavoin.” (Kirkkojärjestys 657/2023, 3. luku 60. §)

Arvion tekeminen siitä, mikä muistomerkki tai hauta on kulttuurihistoriallisesti merkittävänä säilytettävä, on vaikea tehtävä. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden muistomerkkien arvioinnissa apua saa Hautausmaiden inventointioppaasta (Museovirasto, 13/2015)

Seuraavat ovat haudan säilyttämisen kriteereitä:

- Hauta on peräisin 1800-luvulta tai aiemmin.
- Hauta on muodoltaan tai koristelultaan harvinainen.
- Hauta on pystytetty paikkakunnan tai Suomen historian kannalta muistamisen arvoiselle henkilölle tai tapahtumalle.
- Hauta on taideteos tai osa taideteosta.

Hautausmailla olevista kulttuurihistoriallisesti arvokkaista haudoista tehdään tarkempi inventointi ja ne lisätään hoitosuunnitelmaan vuosina 2023–2025.

5.7 Kulkuväylien ja pysäköintialueiden hoito ja talvikunnossapito

Seurakunnan hautausmailla pääkulkuväylien ja pysäköintipaikkojen talvikunnossapidon hoi-
taa ulkopuolinen urakoitsija. Kaikkia käytäviä ei pidetä talviaikana auki. Hautausta varten tarvittavat kulkuväylät haudalle aukaistaan ja hiekoitetaan ennen hautausta.

Sulan maan aikana murskepintaisia käytäviä lanataan ja paikataan tarpeen mukaan.

5.8 Hautausmaarakenteiden ja -kalusteiden hoito

Hautausmaanrakenteita ja -kalusteita ovat mm. aidat, portit, penkit, valaisimet, vesipisteet ja jäte-
pisteet. Hautausmailla on lisäksi pistorasiatolppia routasulattimia varten.

Rakenteiden ja kalusteiden kunto ja toimivuus tarkastetaan vuosittain. Turvallisuutta vaarantavat vauriot korjataan välittömästi.

Vesiastiat, roska-astiat ja penkit pestään kerran vuodessa. Irtonaiset kalusteet ja puutarha-
jäteastiat siirretään talvisäilöön talvikunnossapidon tieltä.

5.9 Puhtaanapito ja jätehuolto

Puhtaanapidossa, jätehuollossa ja hautausmaiden siivouksessa noudatetaan voimassa olevaa jätelakia (646/2011) ja jäteasetusta (1390/1993) sekä Perämeren jätehuoltomääräyksiä ja Tornion kaupungin ympäristönsuojelumääräyksiä. Hautausmailla noudatetaan myös kirkon ympäristödiplomin periaatteita.

Jätehuolto on tärkeä hautausmaaympäristön viihtyisyyteen vaikuttava tekijä. Jätehuollon suunnittelussa keskeisiä tekijöitä on jätteen lajittelu sekä keräysastioiden oikea sijainti, mitoitus ja tyhjennysaikataulu. Hautausmaiden jätehuoltomitoitus on tällä hetkellä riittävä. Parasniemen hautausmaan laajennusosalle tulee myöhemmin lisää jättepisteitä. Jättepisteet on hautausmailla sijoitettu porteille ja keskeisille paikoille kulkuväylien viereen. Pisteillä on astiat poltettavalle jätteelle, metallille ja pahville, kesäisin myös puutarhajätteelle.

Hautausmailla syntyy puutarhajätettä suuria määriä. Puutarhajätettä syntyy kevätsiivouksen yhteydessä nurmijätteestä ja puiden lehdistä, neulasista ja oksista koostuvasta haravointijätteestä. Koko kesäkauden ajan syntyy puutarhajätettä kukkien hoidon yhteydessä ja nurmikonleikkuutähteenä. Parasniemen hautausmaalla on käytössä keräävä ruohonleikkuri.

Keväisin ja syksyisin on Suensaaren hautausmaalla vaihtolava puutarhajätteen keräykseen. Parasniemen ja Suensaaren hautausmailla syntyvä puutarhajäte kuljetetaan Parasniemessä sijaitsevalle kompostointialueelle. Karungin kirkolla on traktorin peräkärri, jolla puutarhajäte siirretään Huruvaaran hautausmaan kompostointialueelle.

6 Yksittäisten hautojen hoito

Kirkkolaissa (652/2023, 3. luku 33. §) on säädetty, että yksittäisten hautojen hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija.

Omaisten hoitovelvoitteena hautausmaalla on muistomerkin hoito ja kukkien istutus-alueeksi varatun alueen hoito (kukkapesä tai kukka-alue). Reunakivellisillä haudoilla omaisten velvoitteisiin kuuluu myös haudan pinnan kunnossapito. Vesipisteiden vieressä sijaitsevassa telineessä on omaisten käyttöön haravia, lapioita, harjoja ja kastelukannuja.

Omaisten tehtäviin yksittäisen haudan hoidossa kuuluvat

1. mahdollisten kukkien istuttaminen (ei pakollista)
2. kevät- ja syysiiivous:
 - a. Keväällä haudalta poistetaan kynttilät, lyhdyt, havut, kanervat ja muut talven aikana tuodut koristeet.
 - b. Syksyllä siivotaan kesäkukat pois. Haudan voi jättää talven ajaksi ilman istutuksia.

Haudan hoitamisesta ja kunnostamisesta on seurakunnan hautaustoimen ohjesäännössä (Kirkkoneuvosto 3.12.2024, § 169) olevien määräysten lisäksi noudatettava seuraavia määräyksiä:

- Seurakunta hoitaa hautauksen jälkeisen tasoituksen ja nurmetuksen.
- Haudoilta saa istuttaa vain sellaisia kasveja, jotka eivät täysikasvuisena ole haitaksi hautausmaalle, naapurihautoille tai hautausmaan hoitotöille. Haudoilta ei saa istuttaa puita, pensaita eikä voimakkaasti (juuriversojen tai siementen kautta) leviäviä ruohomaisia kasveja (eräät perennat ja koristeheinät).
- Kukkaistutusalue ei saa ulottua muistomerkin jalustan etureunasta 25 cm ulommas. Kukkaistutusalueen peltireunoja ei saa käyttää.
- Työntekijöiden työtä häiritseviä tai estäviä esineitä (lasipurkkeja tms.) ei saa tuoda haudoille eikä työvälineitä säilytettäväksi.
- Haudoilta on vältettävä suomalaisen hautausmaakulttuuriin kuulumattomia esineitä tai symboleja.
- Yhtenäisesti hoidetuilla nurmialueilla hautausmaalla ei saa rajata reunakivillä eikä muulla tavoin.
- Hautausmaan laajennusosalle ei saa asentaa reunakiviä.

Hautausmailla töitä tehdessä on muistettava kunnioittaa naapurihautojen rauhaa. Roskia ja haravointijätettä ei saa jättää käytäville, toisten hautojen päälle, hautakivien taakse eikä vesipisteille. Ne vietään lajiteltuina hautausmaan jäteastioihin.

6.1 Hautamuistomerkin hoito

Omaisten hankkiman hautamuistomerkin hoito kuuluu kokonaan omaisille. Omaiset maksavat kokonaisuudessaan yksittäisen haudan hoidon sekä muistomerkkiin liittyvät hankinta- ja hoitokulut. Seurakunta maksaa ainoastaan hautausmaalla tai hautausmaan hoidon yhteydessä muistomerkillä aiheutuneet vahingot.

Muistomerkin tulee olla asennettu niin tukevasti ja hyvin, ettei siitä aiheudu vaaraa hautausmaalla vieraileville eikä työntekijöille. Muistomerkki on pystytettävä pohjakiven päälle tukevasti ja suoraan. Kiven suoristaminen irtonaisella esineellä (kivet, puupalikat yms.) ei ole sallittua.

6.2 Haudanhoitosopimus

Seurakunta tarjoaa kesäkausiksi haudanhoitosopimuksia aina yhdeksi kesäksi kerrallaan. Hoitosopimuksen edellytyksenä on, että haudan peruskunnostus on tehty ja muistomerkki on asennettu turvallisesti siten, ettei hautamuistomerkissä ole havaittavissa kallistumisen tai kaatumisen vaaraa.

Seurakunnalla on kolme erilaista haudanhoitosopimusta:

1. Perushoito ja omaisten istuttamien kukkien hoito: Haudanhoidon hinta määräytyy hoidettavien haudasijojen määrien mukaan.
2. Perushoito ja seurakunnalta ostetut kukat: Haudanhoidon hinta määräytyy hoidettavien haudasijojen ja kukkien määrien mukaan. Haudoille, joissa on seurakunnan istuttamat kukat, ei pidä istuttaa muita kukkia.
3. Pelkkä kukkien kastelu

Hoitosopimus ei sisällä syysistutuksia, talviajan hoitoa eikä hautamuistomerkin tai reunakivien hoitoa.

Hoitosopimukseen 1 ja 2 sisältyvä perushoito sisältää

- ruohonleikkuun haudalta kerran viikossa kesä–heinäkuussa ja joka toinen viikko elosyyskuussa (ei reunakivellisiltä haudoilta)
- nurmikon lannoituksen tarvittaessa
- haudan siistimisen heinistä kerran viikossa muistomerkin ympäriltä
- nurmikon paikkauskylvön tarvittaessa
- reunakivellisen haudan pinnan hoidon kerran viikossa (sepelin tai pintahiekan hoito reunakivien rajaamalla alueella)
- kasveille varatun istutusalueen kanttauksen ja nurmikon siistimisen istutusalueen ympäriltä
- kesäkukkien kasvualustan muokkauksen, maanparannuksen ja lannoituksen sekä tarvittaessa mullan lisäyksen
- kuihtuneiden kukkien nyppimisen/leikkauksen, kuihtuneiden lehtien poistamisen, kastelun ja haudan siistimisen
- kukkien kastelun, joka tehdään kuivana aikana joka toinen päivä.

Hoitosopimuksen piirissä olevat haudat merkitään keväisin erivärisillä hoitomerkeillä seuraavasti:

- keltainen merkki: hoito omaisten istuttamilla kukilla
- vihreä merkki: hoito seurakunnan istuttamilla kukilla
- sininen merkki: omaisten istuttamien kukkien kastelu

Haudan tullessa seurakunnan hoitoon kukkapesä kunnostetaan ja kasvualusta möyhennetään ja lannoitetaan. Tarvittaessa myös kasvualusta vaihdetaan uuteen.

Reunakivellisen haudan tullessa hoidon piiriin pitää haudan pinnan olla peruskunnostettu. Jos seurakunta hoitaa peruskunnostuksen, siitä laskutetaan erikseen. Sopimushoitoon ei sisälly hautamuistomerkin tai reunakivien hoitoa.

7 Hoidon vaatimat resurssit

7.1 Henkilöstö

Seurakunnan hautaustoimi huolehtii hautausmaiden yleisten alueiden hoidosta pääsääntöisesti omalla työvoimalla. Hautaustoimessa työskentelee kolme vakinaista työntekijää. He huolehtivat hautauksen yhteydessä kulkuväylien avaamisesta haudalle, lumenpoistosta ja liukkaudentorjunnasta. He vastaavat myös talviaikana arkipäivinä liukkaudentorjunnasta Parasniemen ja Suensaaren hautausmailla.

Ulkopuolisia urakoitsijoita käytetään talvikunnossapitoon ja haastavien vaarapuiden kaatoon. Pääkäytävien aurauksesta huolehtii ulkopuolinen urakoitsija. Karungissa urakoitsija huolehtii myös liukkaudentorjunnasta.

Parasniemi on hautausmaista pinta-alaltaan suurin ja suuritöisin. Hautauksia on vuositasolla noin 160. Hoidettavaa pinta-alaa hautausmailla oli vuonna 2023

- Parasniemessä 9 ha
- Suensaarella 2 ha
- Karungissa (kirkko ja Huruvaara yhteensä) 2,9 ha.

Määräaikaisia kausityöntekijöitä palkataan kesien ajaksi 12. Koululaisia palkataan lisäksi 16 kahden viikon työsuhteisiin. Kaikkien kausityöntekijöiden ja koululaisten työpanos on 5,46 henkilötyövuotta (htv), joka jakautuu hautausmaittain seuraavasti:

Hautausmaa	Htv	Htv/ha
Parasniemi	2,58	0,286

Suensaari	1,71	0,855
Karunki	1,17	0,403
Yhteensä	5,46	1,544

Kausityöntekijöiden prosentuaaliset osuudet (pois lukien koululaiset) jakaantuvat hautausmaittain seuraavasti:

Hautausmaa	%	%/ha
Parasniemi	45,45	5,05
Suensaari	31,83	15,91
Karunki	22,72	7,83
Yhteensä	100	28,79

Seurakunnan kesähoidossa olevien hautojen määrä vuosina 2019–2023:

Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
Parasniemen hautausmaa	226	238	263	289	294
Suensaaren hautausmaa	200	213	222	228	243
Karungin hautausmaat	108	97	110	108	116
Kesähoitosopimuksia yhteensä	534	534	548	595	625

Hautojen kesähoitosopimusten määrä on varsinkin Parasniemen hautausmaalla selkeästi noussut. Vuodesta 2019 vuoteen 2023 nousua oli 30 %, joka tarkoittaa määrällisesti 68 uutta hoitosopimusta. Vastaava nousu Suensaarella on 21,5 %, 43 uutta hoitosopimusta, ja Karungissa 7 %, 8 uutta hoitosopimusta.

Vuonna 2022 Parasniemessä oli käytössä 9 kesävesipistettä. Alueen laajuuden vuoksi etäisyydet vesipisteeltä haudoille ovat pitkät, ja kasteluveden kanto työllistää kesällä paljon.

Leikattavaa nurmipintaa Parasniemessä on noin 5,6 ha. Kirkon ympärillä oleva hautausmaan vanha puoli leikataan kokonaan työnnettävillä leikkureilla, koska muistomerkkien ja hautojen välit ovat ahtaat ja maasto on erittäin epätasaista. Vanhan puolen leikkaus vie 4–6 henkilöltä noin kolme päivää. Hautausmaan uusi puoli voidaan pääpiirteittäin leikata ajettavilla leikkureilla, mutta hautakivien välit ja taustat on leikattava työnnettävillä leikkureilla. Kahden viikon välein tehtävä leikkaus vie kahdella leikkurilla yhden päivän ja kivivälit neljältä henkilöltä yhden päivän.

Siimaus tehdään kahdesti kesän aikana. Kaikki hautausmaa-osa-alueet käydään läpi, jokaisen hautamuistomerkin ympäryksien siimataan ja jäte siivotaan pois lakaisten ja haravoiden, minkä vuoksi työskentely on erittäin hidasta ja vaatii paljon aikaa.

7.2 Koneet ja laitteet

Hautausmaiden hoitoon käytettävä konekalusto on määrältään pieni. Konekalustosta suurin osa on nurmikonhoitoon tarvittavia koneita ja laitteita: ruohonleikkureita ja siimaleikkureita. Kaivurit, pienkuormaaja ja traktori ovat ensisijaisesti varsinaisessa hautatyössä. Niitä käytetään tarvittaessa myös hautausmaan hoitoon, muun muassa maa-ainesten ja puutarhajätteen kuljetukseen.

Konemäärät 2023:

	Parasniemi	Suensaari	Karunki
Kaivinkone hautojen avaukseen ja peittoon	1	1	1
Kiinteistötraktori	1		
Traktorin peräkärri *	3		
Hiekoitin traktoriin	1		
Pienkuormaaja		1	
Hiekoitin pienkuormaajaan		1	
Lumilinko	1	1	
Puutarhatraktori Honda + peräkärri	1		
Päältä ajettava ruohonleikkuri **	2	1	
Työnnettävä ruohonleikkuri	7	4	2
Siimaleikkuri (raivuri)	4	2	2
Lehtipuhallin	1	1	

* 2 puutarhajätteen keräykseen, 1 poistomaan ajoon

** 1 keräävä

8 Kehittämistoimenpiteet vuosille 2025–2030

2025–2026:

- Hoitosuunnitelman viimeistely, lisäykset ja tarkistus
- Hoitosuunnitelman ottaminen käyttöön
- Hautojen hoitamattomuuskriteerien tarkentaminen
- Ympäristödiplomin päivitykseen liittyvät selvitykset
- Viheralueiden hoitokoneiden päivittäminen

2027–2030:

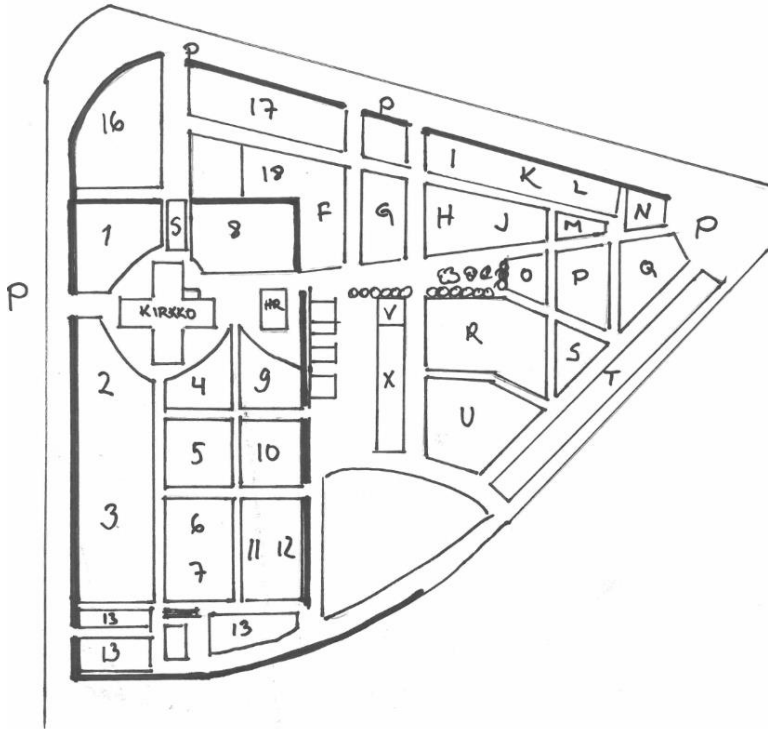
- Puustonhoitosuunnitelman teko
- Parasniemen hautausmaan vanhan puolen käytävien kunnostus
- Vedenotto joesta Parasniemen hautausmaalla: suunnittelu ja toteutus
- Parasniemen hautausmaan kosteikon maisemointitöiden loppuun saattaminen
- Parasniemen kiviaitojen korjaus
- Hoitosuunnitelman päivitys

9 Hautausmaiden kartat

Suensaaren hautausmaa:

Parasniemen hautausmaa:

Karungin hautausmaa:

Huruvaaran hautausmaa:

